

A Kúria a dr. Práth Gyula ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Somogyi-Lovas Beatrix jogtanácsos által képviselt alperes ellen kormánytisztviselői jogviszony jogellenes megszüntetésének megállapítása és jogkövetkezményei iránt a Fővárosi Munkaügyi Bíróságnál 3.M.4312/2010. szám alatt megindított és másodfokon a Fővárosi Törvényszék 49.Mf.637.399/2012/5. számú közbenső ítéletével jogerősen elbírált perében az említett másodfokú határozat ellen az alperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán a 2014. május 28. napján megtartott nyilvános tárgyaláson meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Kúria a Fővárosi Törvényszék 49.Mf.637.399/2012/5. számú közbenső ítéletét hatályon kívül helyezi és a Fővárosi Munkaügyi Bíróság 3.M.4312/2010/21. számú ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek - tizenöt nap alatt - 100.000 (egyszázezer) forint együttes másodfokú és felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt fellebbezési és felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

I n d o k o l á s

Az alperes a 2010. augusztus 19-én közölt intézkedéssel a felperes kormánytisztviselői jogviszonyát 2010. október 20-ával indokolás nélkül a 2010. évi LVIII. tv. (Ktjv.) 8. § (1) bekezdés b) pontjára hivatkozással megszüntette.

A felperes a keresetében az intézkedés alkotmányellenességét, az Esélytv. 8. § j) pontjába ütközését, jogellenességét, rendeltetésellenességét és uniós jogba ütközését állította.

A Fővárosi Munkaügyi Bíróság a 3.M.4312/2010/21. számú ítéletével a felperes keresetét elutasította. Rögzítette, hogy az Alkotmánybíróság 1058/B/2010. számú határozatában állást foglalt a Ktjv. 8. § (1) bekezdésének alkotmányossága kérdésében, a hivatkozott rendelkezést alkotmányellenessége miatt 2011. május 31-ei hatállyal megsemmisítette. Ebből következően a 2011. május 31-ét megelőzően kibocsátott intézkedések tekintetében az akkor hatályban volt jogszabály alkalmazandó volt.

Álláspontja szerint az Európai Unió Alapjogi Chartája rendelkezései a tagállamok jogalkotóira akkor kötelezőek, amikor kifejezetten az Európai Unió rendeleteit, határozatait alkalmazzák, vagy irányelveket ültetnek át a nemzeti jogba. A Ktjv. megalkotásakor a Charta rendelkezései nem voltak irányadók, így a munkaügyi bíróság előtt közvetlenül azokra hivatkozni nem lehetett.

Megalapozatlannak találta a felperes hivatkozását arra, hogy az alperesnek az új SzMSz kialakításáig, azaz 2010. szeptember 1-jéig nem volt jogszerű lehetősége a jogviszonya megszüntetéséről intézkedni, mert a 2010. július 6-án kelt kinevezés-módosítással a munkáltatói jogkörgyakorló arról tájékoztatta, hogy a jogutód új szervezeti struktúrájának kialakításáig a felperes

kormánytisztviselői jogviszonya változatlan marad. A kinevezés-módosítás ugyanis e körben tájékoztatásnak minősült, ezért nem képezhette akadályát az új SzMSz hatályba lépése előtti munkáltatói intézkedéseknek.

Az egyenlő bánásmód megsértésével kapcsolatban a bíróság többszöri kioktatása ellenére a felperes mindösszesen azt állította, hogy a 2010. évi országgyűlési választások idején fennállt jelöltségére tekintettel érte a hátrányos megkülönböztetés a politikai tevékenysége, hovatartozása miatt. Önmagában azonban azzal, hogy a rá vonatkozó ezen adat interneten hozzáférhető, nem valószínűsítette, hogy a munkáltatói jogkör gyakorlójának tudomása volt a felperes politikai nézeteiről és tevékenységéről. A felperes nem jelölt meg vele összehasonlítható helyzetben lévő csoportot sem, így a bíróság nem találta indokoltnak a bizonyítás elrendelését a munkáltató jogszerű eljárását illetően.

A rendeltetésellenes joggyakorlás tekintetében a felperes többszöri felhívás ellenére sem tett egyértelmű tényállítást és bizonyítási indítványt arra vonatkozóan, hogy mit tekint az Mt. 4. §-ával ellentétes munkáltatói magatartásnak. Az egyenlő bánásmód megsértését megvalósító munkáltatói magatartás nem azonos az Mt. 4. §-ában foglaltakkal, tehát az erre történő hivatkozást nem lehet rendeltetésellenes joggyakorlással összefüggő tényállásnak tekinteni. Önmagában az a felperesi érvelés, miszerint az indokolás nélküli felmentés egy „jogi nonszensz”, szintén nem felel meg a rendeltetésellenes joggyakorlással kapcsolatos tényállítás követelményének.

A felperes fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Törvényszék a 49.Mf.637.399/2012/5. számú közbenső ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta. Megállapította, hogy az alperes a 2010. augusztus 19-én kelt felmentéssel jogellenesen szüntette meg a felperes kormánytisztviselői jogviszonyát, amely 2013. február 22-én szűnt meg. Az anyagi igények elbírálására az iratokat az elsőfokú bíróságnak visszaküldte.

A másodfokú bíróság álláspontja szerint a munkáltató eljárása az Mt. 4. §-ába ütközött.

Az alperes ugyan a felperes felmentésekor még nem ismerhette az Alkotmánybíróság döntését, de e körülmény önmagában nem jelenti azt, hogy az Alkotmánybíróság döntését megelőzően az érintett jogszabály nem minősült alkotmány sértőnek. Az alperes eljárása az intézkedésekor a hatályos jogszabályoknak megfelelt, de az Mt. 4. § (1) bekezdésében foglaltaknak nem, ugyanis alkalmas volt arra, hogy a felperes jogos érdekét csorbítsa, érdekérvényesítési lehetőségét korlátozza. Ha a munkáltató intézkedése jogszerű, nem jelenti, hogy rendeltetésszerű is. Erre a felperes a másodfokú bíróság előtt eredményesen hivatkozott. A másodfokú bíróság e körben utalt az Alkotmánybíróság 8/2011. (II.18.) AB határozatának indokolására. Az Alkotmánybíróság azért semmisítette meg az Alkotmányba ütközés miatt a Ktjv. 8. § (1) bekezdését, mert ez a rendelkezés akadályozta az érdemi bírói jogvédelem igénybe vételét, nem

nyújtott valódi hatékony jogvédelmet a munkáltató visszaélésszerű, önkényes döntésével szemben. A bíróságok ugyanis nem lehettek ismeretében azoknak a tényeknek és körülményeknek, amelyek a döntés indokát jelentik, csak formai szempontokból vizsgálhatták felül a munkáltató intézkedését.

Az Alkotmánybíróság 8/2011. (II.18.) számú határozata részletesen kifejtette, hogy a sérelmezett jogszabály miatt alkotmány sértő, ezért ennek megismétlését a másodfokú bíróság mellőzte.

Álláspontja szerint a munkáltató eljárása az uniós jogba ütközött: az Alapjogi Charta 30. cikkét, és az Európai Szociális Karta 24. cikkét sértette. Ezen „alapelvek érvényre juttatása az Emberi Jogok Európai Bírósága több eseti döntésében is megjelenik (K.M.C. kontra Magyarország, C-473/93. számú ügy stb.)” (II. fokú ítélet 5. oldal 5. bekezdés) .

Az Alkotmánybíróság 8/2011. (II.18.) számú határozata részletesen kifejtette, hogy a sérelmezett jogszabály miatt alkotmány sértő, így ennek megismétlését, továbbá az Európai Unió Bíróságánál az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését szükségtelennek találta.

Az alperes a felülvizsgálati kérelmében a jogerős közbenső ítélet hatályon kívül helyezésével az elsőfokú ítélet helybenhagyását, a felperes perköltség megfizetésére kötelezését kérte.

Álláspontja szerint a közbenső ítélet sérti az Mt. 4. §-át. Nem állapítható meg rendeltetésellenes joggyakorlás, ha a munkáltató az indokolás nélküli felmentés jogintézményét a hatályos jogszabályi előírások alapján a jogalkotó által elrendelt célra használta. Ez pedig a Ktjv-re vonatkozó törvényjavaslat indokolása szerint a központi közigazgatásban dolgozók foglalkoztatási feltételeinek rugalmasabbá és takarékosabbá tétele volt. A rendeltetésellenes joggyakorlás megállapításához valamely többletkörülmény fennállásának bizonyítására van szükség.

Az alperes a hatályos törvényi rendelkezésnek megfelelően járt el a Ktjv. 8. § (1) bekezdés b) pontjában szabályozott jogintézmény alkalmazása során a részéről történő rendeltetésellenes joggyakorláshoz szükséges többletkörülmény megállapítható. Önmagában ilyennek nem tekinthető az alkotmányellenesség utólagos megállapítása. A törvényszék ítéletében a rendeltetésellenes joggyakorlás kimondásával a felmentéskor hatályos jogszabályi rendelkezés kritikáját fogalmazta meg.

A közbenső ítélet sérti a Pp. 206. § (1) bekezdését is, mert a másodfokú bíróság kizárólag a Ktjv. 8. § (1) bekezdés b) pontjának utólagos alkotmányellenessége megállapítására és az uniós jogba való ütközésre alapította döntését, de többlettényállási elem feltárására nem került sor.

Az uniós jogot sértő megállapítás megalapozatlan, az Alapjogi Charta nem minősül olyan közösségi (helyesen: uniós) munkajogi jogszabálynak, amelyre közvetlenül egyedi jogviszonyból eredő igényt lehetne alapítani az 51. cikk (1) bekezdésre tekintettel.

A Charta 30. cikke a felmondás indokolási kötelezettségére

vonatkozó konkrét alanyi jogot nem biztosít, hanem az indokolatlan elbocsátással szembeni védelem jogát elvként deklarálja.

A Charta 52. cikk (5) bekezdés alátámasztja, miszerint a 30. cikkében foglaltakra a tagállamoknak csak abban az esetben kell tekintettel lenniük, ha olyan konkrét közösségi irányelv rendelkezéseit ültetik át a nemzeti jogba, amelyek kifejezetten a jogviszony megszüntetés jogának feltételrendszerét szabályozzák. Ezt az értelmezést támasztja alá az Európai Bizottság 2011. március 30-án közzétett, az Alapjogi Charta alkalmazásáról szóló jelentése is, valamint a Kúria Mfv.I.10.392/2012/3. számú, jelen üggyel analóg tárgyú ügyben hozott ítélete.

2014. május 16-án érkezett „nyilatkozatában” alperes hivatkozott arra is, hogy a törvényszék a 2009. évi VI. törvény 1-2. § rendelkezéseinek a megsértésével állapította meg, hogy a felmentés az uniós jogba ütközött.

Érvelése szerint az 1989. évi XXXII. törvény (rég. Abtv.) 43. § (2) bekezdés alapján a jogszabály megsemmisítése nem érinti a határozat közzététele előtt létrejött jogviszonyokat.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős közbenső ítélet hatályban történő fenntartására irányult.

Hivatkozása szerint a felülvizsgálati kérelem felülvizsgálatra alkalmatlan a Pp. 272. § (2) bekezdése alapján. A bírói gyakorlat szerint a jogellenességet nem alapozhatja meg a bírói mérlegelés körébe eső kérdések jogszabályi kereten belüli értelmezése.

Érdemben is megalapozatlan ezen felülvizsgálati érvelés, mivel a mérlegelés lehetőségét a törvényszék számára az Alkotmánybíróság biztosította a 34/2012. (VII.17.) AB határozatban.

Az Alkotmánybíróság több határozatára utalva kiemelte, hogy helytálló a jogerős közbenső ítélet megállapítása, miszerint az indokolás nélküli felmentést lehetővé tevő törvényi szabályozás kiüresíti a bírósághoz fordulás alkotmányos alapjogát és a jogorvoslathoz való alapjogot, mert a munkáltatói döntés jogszerűségének törvényi kritériumai olyan fokban hiányosak, hogy a bíróság a döntés alapjául szolgáló tényeket és jogszerűségét sem tudja megítélni, így ezzel a törvényhozó aránytalanul korlátozta a kormánytisztviselő bírói jogvédelemhez való jogát, amely az Mt. 4. § (2) bekezdése alapján a rendeltetésszerű joggyakorlás követelményébe is ütközik.

Hivatkozott a Ptk. 4. § (4) bekezdésére, és az Európai Unió Bíróságának egy ítéletére (C-7/12.) annak alátámasztásául, hogy a Ktjv. a magyar jogrendszer és az annak részét képező nemzetközi egyezmények és az uniós joganyag, valamint az Alkotmány, illetve az Alaptörvény rendelkezéseire figyelemmel lett volna alkalmazható.

Az eljáró bíróságoknak kötelezettsége volt az uniós joggal ellentétes Ktjv. 8. § (1) bekezdés b) pontjában foglalt rendelkezés félre tétele, mert az az Alapjogi Charta 30. cikkébe ütközött a Charta 51. § (1) bekezdés, 52. cikk (3) és (5) bekezdés előírásainak helyes értelmezése alapján. Az Európai Bizottság jelentése nem jogforrás az uniós jog alkalmazása szempontjából.

A Ktjv. 8. § (1) bekezdése nemzetközi szerződésbe is ütközött figyelemmel a K.M.C. kontra Magyarország ügyben hozott Emberi Jogok Európai Bíróságának ítéletére. Az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett, a magyar jogrendszer részét képező EJEE 6. cikkének (1) bekezdését, valamint az 1976. évi 9. tvr-rel kihirdetett Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Nemzetközi Egyezségokmányának 6. cikkét, és az ENSZ Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Bizottságának 18. számú általános megjegyzését is sértette.

A Ktjv. 8. § (1) bekezdése ellentétes az EUSZ 2. cikkében és 3. cikkében foglalt alapelvekkel az Alapjogi Charta Magyarországra is kötelező 1., 20., 21., 30., 31., 47., 54. cikkeivel, az Európai Szociális Charta 24. cikkének előírásaival, sérti az 2000/78. számú irányelv 2. cikk (2) bekezdés a) pontjában és (4) bekezdésében foglalt rendelkezéseket, valamint annak alperes által történő alkalmazásával az Alapjogi Charta 54. cikkébe ütköző joggal való visszaélést valósít meg.

Indítványozta előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését az uniós jogba történő ütközéssel kapcsolatos jogkérdés eldöntése érdekében, valamint alkotmánybíróági eljárás kezdeményezését a 2011. évi CLI. törvény 25. § és 32. § (2) bekezdés alapján a Ktjv. 8. § (1) bekezdés b) pontja nemzetközi szerződésbe ütközése miatt.

A Kúria az Európai Unió Bíróságánál előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezett az Mfv.I.10.072/2013/6. számú végzéssel, amelyre tekintettel a jelen felülvizsgálati ügy tárgyalását felfüggesztette a Pp. 155/A. § (2) bekezdés alapján.

Az Európai Unió Bírósága a C-332/13. számú ügyben meghozott végzésében megállapította, hogy nem rendelkezik hatáskörrel - összefoglalóan - a szóban forgó ügyben, mivel a jogi helyzet nem tartozik az uniós jog alkalmazási körébe.

Ezt követően a Kúria a felülvizsgálati eljárást Mfv.I.10.087/2014. számon folytatta.

A felülvizsgálati kérelem alapos.

Az alperes a felülvizsgálati kérelmében kifejezetten megjelölte, hogy álláspontja szerint a másodfokú bíróság mely jogszabályokat sértette meg, továbbá hogy a mérlegelése miatt nem felel meg a Pp. 206. § (1) bekezdés rendelkezésének. Ezért a felülvizsgálati ellenkérelemnek a Pp. 272. § (2) bekezdésére történő hivatkozása alaptalan.

A Pp. 275. § (2) bekezdés alapján a Kúria a felülvizsgálati eljárásban olyan jogkérdésről dönthet, amely az első- és a másodfokú eljárásnak is tárgya volt, továbbá a felülvizsgálati eljárás kereteit az adott esetben csatlakozó felülvizsgálati kérelem hiányában a felülvizsgálati kérelem határozza meg (BH.2002.490.II.). Ebből következően nem vehette figyelembe a felülvizsgálati ellenkérelemben a rendkívüli jogorvoslattal támadott jogerős közbenső ítéletben nem vizsgált jogszabályok esetleges megsértését [Ptk. 4. § (4) bekezdés, Esélytörvény 65. § g) pontjában foglalt 2000/78. EK. irányelv 1. cikk és 4. cikk (1)

bekezdés, az 1976. évi 9. tvr., az ENSZ Gazdasági, Szociális Bizottságának a munkához való jogról szóló 18. számú általános megjegyzése].

Az Európai Unió Bíróságának C-332/13. számú ügyben meghozott határozata alapján a kormánytisztviselők indokolás nélküli felmentésével kapcsolatos jogkérdés nem tartozik az uniós jog alkalmazási körébe, mivel a Ktjv. megalkotásával Magyarország nem az Unió jogát hajtotta végre. Ezért az alperes helyesen hivatkozott arra, hogy az Alapjogi Charta megsértését a másodfokú bíróság jogszabálysértően állapította meg [végzés 12., 13., az Európai Unióról és az Európai Unió működéséről szóló szerződés 19. cikk (1) bekezdés, (3) bekezdés b) pont].

A 2009. évi VI. törvény 1. § (2) bekezdésébe ütközően jutott a törvényszék arra a következtetésre, hogy az alperes eljárása megsértette a módosított Európai Szociális Karta 24. cikkét, mivel e cikk alkalmazására Magyarország nem vállalt kötelezettséget. Helytelen a másodfokú bíróság hivatkozása arra is, hogy a Szociális Karta az uniós jog része, mert nemzetközi egyezmény.

Tévesen érvelt a másodfokú bíróság arról is, hogy a felperes felmentése azért is az uniós jogba ütközött, mert az Alapjogi Chartára és a Szociális Kartára a K.M.C. kontra Magyarország ügyben az Emberi Jogok Európai Bírósága is hivatkozott. Az Emberi Jogok Európai Bíróságának ebben az ügyben hozott ítélete ugyanis az Egyezmény (amely nemzetközi szerződés) 6. cikk (1) bekezdésének megsértését állapította meg, ezért a törvényszék okfejtése téves (49.Mf.637.399/2012/5. számú közbenső ítélet).

A felperes felülvizsgálati kérelemmel, csatlakozó felülvizsgálati kérelemmel nem támadta a másodfokú bíróság ezen téves jogi érvelését, nem sérelmezte, hogy a fellebbezését az Egyezményre vonatkozóan nem jól bírálták el. Emiatt a Pp. 275. § (2) bekezdés alapján az Egyezmény jelen ügyben történő alkalmazhatóságáról a Kúria nem dönthetett.

Mindezek alapján a Ktjv. 8.-§ (1) bekezdés b) pontjának jogellenességét a nemzeti jog alapján kell vizsgálni.

A másodfokú bíróság jogellenesen állapította meg azt, hogy az alperes felmentési intézkedése az Mt. 4. §-ába ütközött.

Az Alkotmánybíróság 8/2011. (II.18.) AB határozatában e jogszabály alkotmányellenességét vizsgálta, azt a jövőre nézve 2011. május 31-ei hatállyal az Alkotmány olyan rendelkezéseinek megsértése miatt semmisítette meg, amelyeket az Alaptörvény tartalmilag azonosan foglal magába, továbbá annak az Alkotmány 57. cikk (1) bekezdésbe ütközését az Egyezmény 6. cikk (1) bekezdésben foglalt bírói jogvédelmi garanciák fényében vizsgálta (8/2011.(II.18) AB határozat IV.6.pont). Ezért az alaptörvényellenesség vizsgálata szükségtelen.

Az Alkotmánybíróság az Országgyűlés által alkotott törvényt minősítette alkotmányellenesnek. A 34/2012. (VII.17.) AB határozatában -amelyet bírói kezdeményezés tárgyában hozott- kimondta, hogy 2011. május 31. előtt a megsemmisített jogszabályt

alkalmazni kell: „A pro futuro megsemmisítése azonban az alaptörvényellenes jogszabály határozott idejű alkalmazása lehetőségével és egyben kötelezettségével jár mindenki számára”.

A jogerős közbenső ítélet indokolásának 4. oldalán a rendeltetésellenességgel összefüggő jogi érvelésként összefoglalóan azt tartalmazza, hogy a közléskor még hatályos jogszabály alkalmazása, vagyis az alperes részéről történő joggyakorlás önmagában rendeltetésellenességet alapoz meg az Mt. 4. § (2) bekezdés alapján, mert ellene valódi hatékony jogvédelem a munkáltató visszaélésszerű döntésével szemben nem biztosított.

Az MK. 95. számú állásfoglalás IV. pontja szerint a rendeltetésellenesség akkor állapítható meg, ha a körülmények arra engednek következtetni, hogy a jogviszony alanyainak joggyakorlása az Mt. 4. § (2) bekezdésben foglalt nem taxatív felsorolásnak minősülő jogellenes célok elérésére irányult. Azonban a rendeltetésellenességet megalapozó tényeket (így például azt, hogy az alperes célja a felperes érdekérvényesítési lehetőségének korlátozása volt) az erre hivatkozó félnek kell bizonyítania. Ezért a másodfokú bíróság - további bizonyítás lefolytatása nélkül - megalapozatlanul jutott arra a következtetésre, hogy az alperes munkáltató önmagában az Alkotmánybíróság határozatai szerint is alkalmazandó jogszabály alkalmazásával rendeltetésellenesen járt el [Pp. 206. § (1) bekezdés].

A kifejtettek alapján a Kúria a Fővárosi Törvényszék közbenső ítéletét hatályon kívül helyezte és a Fővárosi Munkaügyi Bíróság ítéletét a Pp. 275. § (4) bekezdés alapján helybenhagyta.

A Pp. 78. § (1) bekezdés alapján kötelezte a pereszt felperest az alperes együttes másodfokú és felülvizsgálati eljárási költsége megfizetésére.

A felperest megillető munkavállalói költségkedvezmény folytán a le nem rótt fellebbezési és felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2014. május 28.

Dr. Tallián Blanka s.k. a tanács elnöke, Dr. Hajdu Edit s.k. előadó bíró, Dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna s.k. bíró
A kiadmány hitelével: Nné tisztviselő